

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 25 (1718).

17 ЧЕРВНЯ 1988 РОКУ.

Ціна 2 коп.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

* Комуністи університету активно обговорюють Тези ЦК КПРС до XIX Всесоюзної партконференції. В їх пропозиціях — справжня турбота про успіх перебудови.

— 1 стор.

* Секретар комсомольської організації філфаку Галина Барабаш: «Нікому немає діла до того, як сприймається перебудова нами, студентами».

— 1 стор.

* Проект нової структури НДЧ потребує широкого обговорення. Такий лейтмотив листа до редакції, надісланого С. Григорьевим.

— 3 стор.

* Китайські політологи в ОДУ: радянський досвід перебудови вищої освіти стане нам у пригоді.

— 3 стор.

перебудові потрібні ваші знання

Щойно захистили дипломні роботи Людмила Овсяник і Раїса Сібова. На них чекає творча робота в школі. Подруги будуть викладати українську мову і літературу. Та головне, про що мріється, — вихувати в учнів громадські якості особисто-

сті. Адже перебудові потрібні не просто спеціалісти, а справжні бійці за демократію і соціалізм.

Щастя вам, дівчата, в житті!

Фото В. ПАЩУКА.

Обговорюємо Тези ЦК КПРС

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ АКТИВНЕ ОБГОВОРЕННЯ ТЕЗ ЦК КПРС ДО XIX ВСЕСОЮЗНОЇ ПАРТІЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ НА ВІДКРИТИХ ПАРТІЙНИХ ЗВОРАХ НА ФАКУЛЬТЕТАХ І В ПІДРОЗДІЛАХ. КОМУНІСТИ ПРОПОНУЮТЬ:

Кафедра філософії гуманітарних факультетів ОДУ:

Конференція повинна акцентувати увагу на радикальні політичні перетворення, а саме — на перетворення структури і функцій партійних органів. Для реалізації цього положення пропонується:

— висувати при виборах в партійні комітети, виборчі органи і на керівні посади більше кандидатів, чим мандатів;

— надати громадським організаціям право висунення своїх кандидатів не тільки в Ради всіх ступенів, але і в партійні органи;

— вважати доцільним обговорення питань не тільки до прийняття рішень, але і після — в процесі їх виконання;

— ліквідувати галузеві відділи в міських і обкомів партії, передавши їх функції радянським органам;

— вважати недоцільним існування райкомів партії в містах;

— відмовитися від номенклатурного принципу добору кадрів;

— публікувати повні звіти про засідання пленумів будь-якого рівня;

— ліквідувати матеріальні переваги і привілеї, що розповсюджуються на партійні і радянське керівництво;

— враховуючи серйозність соціальних проблем, з якими стикається наше суспільство у ході перебудови, необхідно приділити більше уваги роз-

витку теоретичних досліджень, спрямованих на розробку альтернативних варіантів шляхів соціальних перетворень з метою добитися намічених цілей меншою «соціальною ціною»;

— вважаємо необхідним на конференції підняти питання про організацію постійної соціологічної служби, яка забезпечувала б регулярний зворотний зв'язок управлінських органів з широкими народними масами;

— враховуючи особливу значимість екологічних проблем і недостатність практичних заходів по поліпшенню екологічної ситуації в країні, вважаємо необхідним приділити на партійній конференції серйозну увагу питанню екології.

Філологічний факультет

— До пункту 7. XIX Всесоюзної партійної конференції з метою задоволення інтересів всіх націй і інтернаціонального виховання вважає обов'язковим вивчення російської і рідної мов у школах всіх республік (за виключенням шкіл РРФСР, де рідна мова — російська) — професор В. В. Фащенко;

— доцільно редакції центральних газет обрати на партійних з'їздах з наступними звітами перед з'їздом (професор Ф. П. Сергєєв), законодавчо закріпити незалежність місцевої преси при критичному висвітленні подій і явищ сучасності (асистентка Г. Д. Беньковська).

лист до редакції

ТЕЗИ ЦК КПРС ДО XIX ВСЕСОЮЗНОЇ ПАРТІЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛИКАЛИ У НАС, МОЛОДИ, ВЕЛИЧЕЗНИЙ ІНТЕРЕС. ПІСЛЯ ЇХ ПРОЧИТАННЯ ЗАХОТИЛОСЯ МЕНІ ПОДІЛИТИСЯ ДЕЯКИМИ ДУМКАМИ.

Нова моральна атмосфера, що народжується сьогодні в країні в процесі перебудови, примушує і нас, студентів, критично оглянути все, що стосується тебе безпосередньо, до чого ти причетний особисто.

В «ЗНК» вже чимало писалося про перебудову в нашому університеті. Але де вона? Про перебудову можна почути в ректораті, в деканатах — на чергових нарадах, засіданнях. Говориться багато і нікому немає діла до того, як же сприймається перебудова нами, студентами.

Ще десь на заходах ми цієї теми торкаємося — ведуть ситуація. Але хто б поцікавився, чому не чути жвавих розмов, відвертих полемік серед студентства в аудиторіях, в гурто-

Що можемо ми, студенти?

житках? Хто б замислився над тим, що у молоді не помітно прагнення змінити сіру університетську атмосферу на справді інтелектуальну, творчу.

Що може студент університету?

На мій погляд, при бажанні — все. Та чи використовуємо ми надані нам сьогодні можливості у повній мірі? Візьмемо Вчену раду університету. Зараз у її складі 25 процентів — представники студентства. І хоча сьогодні немає тем, закритих для обговорення, наші делегати в раді своїми повноваженнями по-справжньому не користуються. А проблем студентського життя, які слід вирішувати на такому рівні, чимало. Що ж заважає нашій діловитості: скептицизм, звичка, що нічого не зміниться, скільки б не говорили? Мабуть, і те, і друге, і інше. Гадаю, однак, що справа не лише в тому, що наші обранці не відчува-

ють своєї відповідальності. В сьогоднішній нашій бездіяльності повинні і ми, кожен з нас окремо. Бо, якщо думати і вирішувати будуть тільки наші члени Вченої ради, самоврядкування залишиться гарним словом на папері.

Дуже прикро, що студенти — члени Вченої ради, відчувають відірваність від студентської маси: ніхто їм наказів не дає, ніхто не цікавиться їх роботою. І ніхто із студентів не знає, які проблеми порушують їх представники, за що голосує чи проти чого виступає «студентська фракція». То що ж змінилось?

Мені здається, що саме студенти могли б добитися того, щоб всі корисні починання, які обговорюються у Вченій раді і мають на меті добитися реальних зрушень на краще, не застрявали б в бюрократичних хащах, а доходили б до кож-

ного студента; були б доведені до кінця.

Хотілося б знати, що думають інші з приводу реальної перебудови в університеті і нашої студентської участі в ній.

Галина БАРАБАШ,
секретар комітету
комсомолу філфаку.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Цікавого листа надіслала нам Галина Барабаш, питання особливої ваги порушила вона відверто і, якщо хочете, по-громадськи мужньо. Справді, чому ніхто з нас по-справжньому не замислився над таким, здавалось би, банальним питанням: а як ставиться до перебудови молодь, чи прийняла вона її серцем, чи активно бореться за її реалізацію?

Із листа не важко зрозуміти, що ні комітет комсомолу, ні викладачі — наставники — ніхто не пройнявся турботами молоді. У всьому самоплив, як

і десять, двадцять років тому. Формально щось робиться, формально «відбувають свій номер» студенти — члени Вченої ради.

І, повертаючись до попереднього номера «ЗНК», як не процитувати ще одного комсорга, на цей раз філфаку — Миколу Худинцева: «Ми вже втомилися сперечатися про те, є воно, чи немає, це самоврядування. Я вважаю, що є, якщо ми ним користуємося, а коли ми цього не робимо, його немає».

Отже, філософська «річ у собі». Це — про самоврядування. А, можливо, і про перебудову в університеті в цілому?

Інакше кажучи, лист Г. Барабаш підтверджує, що тема участі студентів в реальній перебудові вимагає більш активного і широкого обговорення. Саме з цього ми і маємо намір продовжити нашу роботу з перших днів нового навчального року.

Чекаємо ваших листів, друзі!

У РЕКТОРАТІ ОДУ

На черговому засіданні ректорату розглянуті питання про участь університету в розробці обласних цільових комплексних науково-технічних програм (доповідач проректор М. М. Чесноков), про організацію літнього відпочинку іноземних студентів (доповідач доцент Л. Х. Доленко), про формування штатів професорсько-викладацького складу університету на 1988/89 навчальний рік (доповідач проректор В. М. Тоцький), про організацію військової і медичної підготовки методом навчальних зборів (доповідач полковник А. А. Більський).

Як повідомив М. М. Чесноков, в XII п'ятиріччі колектив НДЧ ОДУ бере участь у формуванні і виконанні восьми обласних цільових науково-технічних програм, частина з яких на сьогодні вже виконана. На

замовлення організацій і підприємств Одеси і області вченими ОДУ виконується 45 госпдогвірних НДЧ загальним обсягом 1,2 млн. крб. Плани розробок виконуються у визначені строки.

В рамках регіональної програми найбільш активно НДР проводять НДЛ-5, 9, 12 і 14.

Однак у виконанні тематики наукової програми мають місце недоліки і труднощі. В першу чергу це слабе фінансове і матеріальне забезпечення з боку замовників, недостатньо активна позиція служб і відділів університету в питаннях розвитку матеріально-технічної, конструкторсько-технологічної, експериментальної бази ОДУ.

Не можна не сказати й про те, що багато вчених університету ще недостатньо використовують свій науковий потен-

ціал в інтересах міста і області.

У постанові ректорату з обговореного питання увага акцентується на необхідність керівних осіб більш відповідально ставитися до виконання обласних науково-технічних програм. Науково-дослідна частина, АГЧ (ПВФ і бухгалтерія), відділ постачання зобов'язуються своєчасно забезпечити фінансування і матеріальне постачання робіт, передбачених цими програмами.

Слід зауважити, що таке загальне, нікого персонально не зобов'язуюче рішення викликає сумнів, що будуть вжиті реальні заходи з метою поліпшення важливої роботи.

З інших обговорених питань були прийняті відповідні рішення. Зокрема, ректорат постановив дозволити військовій кафедрі опробувати протягом наступного навчального року — у вигляді експерименту — метод навчальних зборів.

сторінки історії

ПЕРШІ КРОКИ

У фондах Одеського облдержархіву зберігається цілий ряд документів, які дозволяють відтворити процес становлення радянської системи вищої освіти, нових принципів роботи вищої школи, історію одеських вузів. Серед них на особливу увагу заслуговують накази губнаросвіти по підвідділу вищої школи, прийняті весною 1920 року, незабаром після звільнення Одеси від денікців, коли в місті розпочався інтенсивний процес господарчої відбудови і творіння нових форм суспільного та культурного життя. Деякі з наказів варті того, щоб навести їх повністю.

Завідуючим Одеською губнаросвітою з березня 1920 р. по січень 1921 р. був відомий радянський педагог та організатор народної освіти, автор численних праць з історії створення радянської школи на Україні Ян Петрович Ряппо (1880—1958), який з початку 1921 р. був переведений до Харкова на посаду замісника наркомосвіти УРСР, члена Колегії Наркомосвіти республіки. Завідуючим підвідділом вищої школи з моменту його заснування у лютому 1920 р. і до своєї смерті 12 листопада того ж року був професор Євген Миколайович Щепкін.

З наказу № 7 про завідуючого підвідділом вищих шкіл.

28 лютого 1920 р.*
З цього числа завідуючим підвідділом вищих шкіл при губвідділі наросвіти призначається т. Щепкін.

Зав. губнаросвітою (підпис).
ДАОО, ф. Р-150, оп. 1, спр. 3, арк. 16.

З наказу № 21 про націоналізацію вищої школи в Одесі.

21 березня 1920 р.*

1. Всі вищі учбові заклади м. Одеси та губернії як державні, так і громадські та приватні, а саме: Новоросійський університет, Одеський політехнічний інститут, Одеський вищий сільськогосподарський інститут, Одеський вищий міжнародний інститут, Одеські вищі жіночі курси, Одеські жіночі медичні курси, Одеське вище художнє училище і Одеська консерваторія з цього числа переходять у відання Одеського губвідділу наросвіти. Підстави: постанова Одеського губревкому від 12 березня 1920 року.

2. Все майно цих вищих учбових закладів, у чому б таке не полягало, переходить повністю до Одеського губвідділу наросвіти.

3. Всі службовці цих вищих учбових закладів, як то: професори, молодші викладачі, канцелярський та нижчий службовий персонал, стають службовцями робітничо-селянського уряду.

4. Всі накази Одеського губвідділу наросвіти, які стосуються всіх учбових закладів, взагалі або всіх вищих учбових закладів, обов'язкові до виконання для всіх перелічених вищих учбових закладів.

5. Усіма вищими учбовими закладами безпосередньо відає підвідділ вищої школи при Одеському губвідділі наросвіти...

6. Всі свої систематичні відчити, вимогові відомості та всілякі заяви вищі учбові заклади направляють в підвідділ вищої школи (Елізаветинська, 10, кв. 2).

Зав. губнаросвітою

І. Верин.

Зав. підвідділом

вищої школи

Є. Щепкін.

ДАОО, ф. Р-150, оп. 1, спр. 3, арк. 32.

З наказу № 31 про закриття факультетів.

Не пізніше 1 травня 1920 р.

1. Відповідно до телеграфного розпорядження Наркомосвіти факультети юридичний, історико-філологічний (Новоросійський університет та Одеські вищі жіночі курси), економічний (Одеський політехні-

ний інститут та Міжнародний інститут) закриваються. Студенти цих факультетів оголошуються розпущеними. Строк для ліквідації встановлюється 1 травня 1920 року.

2. Усі лекції, практичні заняття та заліки на юридичному та історико-філологічному факультетах Новоросійського університету та Одеських вищих жіночих курсів, а також в Одеському вищому міжнародному інституті і на економічному факультеті Одеського політехнічного інституту повинні бути закінчені до 1 травня 1920 р. Після цього перелічені факультети і інститут вважаються закритими до перебудови вищих учбових закладів взагалі.

3. При розпуску студенти закритих факультетів та інституту можуть одержати посвідки про зараховані їм або тільки прослухані ними курси лекцій та практичних занять...

4. Викладачам факультетів і інституту, які закриваються, що підходять до нових завдань радянського будівництва в справі вищої школи, буде запропоновано залишитися на службі робітничо-селянського уряду.

5. Під їхнім керівництвом можуть кінчатися свої роботи ті з студентів, які спеціалізувалися на певних предметах і темах і висловлять своє бажання займатися в одному з нових закладів радянської влади в області вищої школи, які плануються відкрити...

6. Підвідділу вищої школи належить до 1 травня закінчити відбір тих викладачів та студентів факультетів та інституту, що зачиняються, які можуть бути використані для нової радянської вищої школи.

Зав. губвідділом наросвіти

Ян Ряппо.

Зав. підвідділом вищої школи Є. Щепкін.
ДАОО, ф. Р-150, оп. 1, спр. 3, арк. 49.

Положення Одеської губнаросвіти про курси ноль-семестрів для підготовки робітників до вступу в політехнічний інститут.

Не пізніше 18 травня 1920 р.

1. Курси відкриваються 18 травня і продовжуються до 15 вересня.

2. Приймаються робітники, члени профспілок від 16 років і вище, які вміють читати, писати і провадити арифметичні дії над цілими і дрібними числами.

3. Заняття відбуваються щодня на протязі 5 годин.

4. Робітники, які відвідують курси, звільняються від роботи на своїх підприємствах і утримуються за рахунок губпрофосвіти.

5. Викладання відбувається за методом співбесіди з групою в 20—25 осіб.

6. Викладаються на курсах наступні предмети: арифметика разом з алгеброю, геометрія разом з тригонометрією, вступ до фізики та рідна мова.

7. Після вступу до курсів робітники піддаються іспиту в формі пробних занять протягом тижня, і якщо вони виявляються підходящими для занять на курсах, то надалі, в політехнічному інституті, продовжують відвідувати заняття як постійні курсанти. Після завершення семестру поступають в інститут і до самого його закінчення знаходяться на утриманні держави.

8. Запис курсантів проводиться через профспілки та завкоми...

10. Вступники на курси повинні акуратно відвідувати заняття і виконувати розпорядження губнаросвіти.

Зав. губнаросвітою

Ян Ряппо.

Зав. професійно-технічним

підвідділом

Л. Рамов.

ДАОО, ф. Р-150, оп. 1, спр. 3,

арк. 91.

О. ГОНТАР,

доцент істфаку.

* Дата публікації.

новая книга

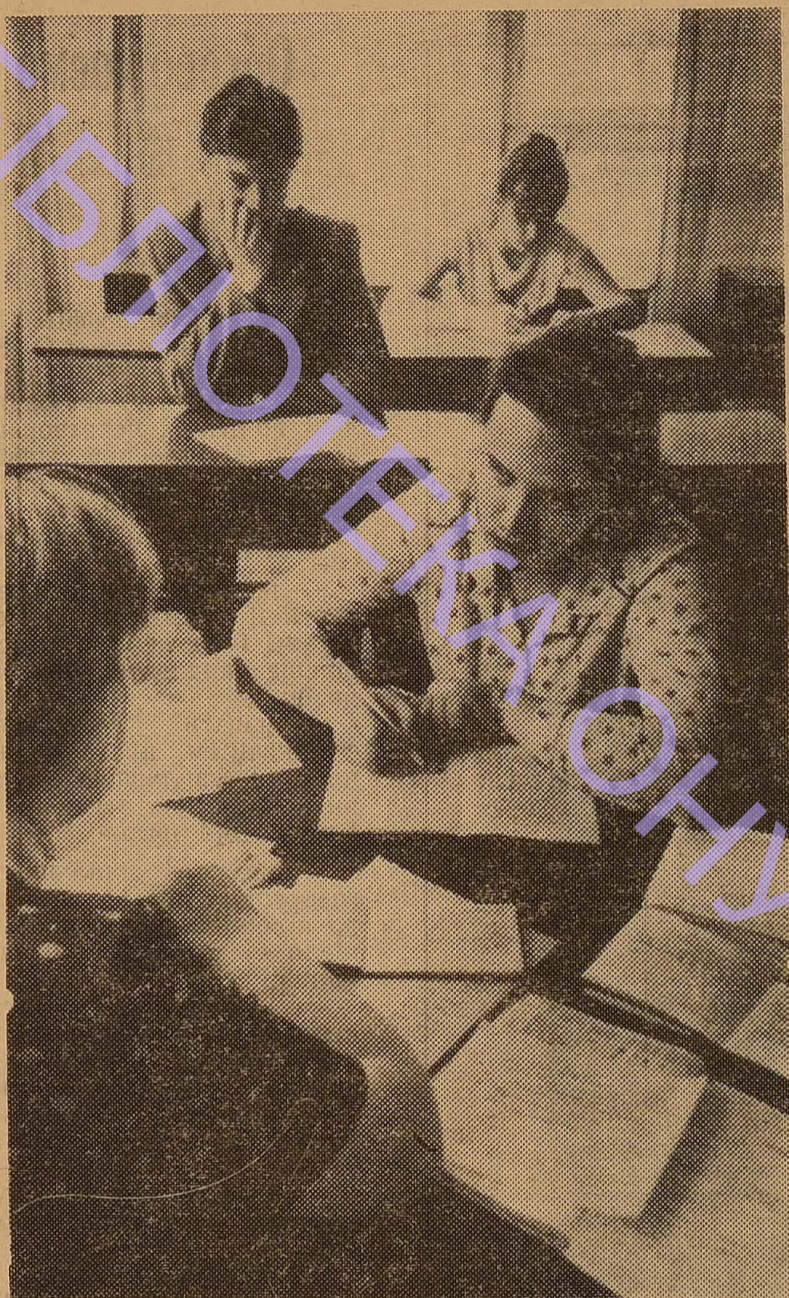
ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ УКРАИНЫ

Думається, офсетна печатка даного видання не отпугнет нашого іскушеного читателя, котрий, по словам Ф. Кривина, привык к тому, что «читательские» книги печатают на плохой бумаге, а вот плохие книги печатают только на хорошей, иначе их просто не возьмут. Действительно, потрудившись, припомним издания справочного и познавательного характера, посвященные нашей республике: том Украинской Советской энциклопедии, выпущенный недавно отдельным изданием «Украинская ССР: история городов и сел», выдержавшая несколько изданий и все-таки не сумевшая преодолеть парадности и комплиментарности, за которыми теряются реальные показатели; статистические ежегодные справочники «Народное хозяйство УССР», столь нужные плановикам и экономистам, но не слышном уж сухие для людей, не понимающих поэтику индексов и процентов? Специалисты, возможно, припомнят очерки об административных областях, печатающиеся в киевском ежегоднике «Экономическая география» или какие-то другие публикации, нерегулярные и не имеющие выхода к широкому читателю.

Устранению недостатков названных изданий, а точнее, заполнению пробела, азора, оставленного ими, служит Географическая энциклопедия Украины, выпуск которой будет осуществлен в 1989—1991 гг. Она сделана по словарному принципу, недостатки которого уравниваются алфавитной четкостью подачи материала. Тут уж не возразишь: «Позволю себе не согласиться с компановой глав и разделов».

Однако, чтобы передать содержание семи тысяч статей, составивших три тома, придется все-таки отойти от алфавита.

Физико- и экономико-географическая энциклопедия Украины, выпуск которой будет осуществлен в 1989—1991 гг. Она сделана по словарному принципу, недостатки которого уравниваются алфавитной четкостью подачи материала. Тут уж не возразишь: «Позволю себе не согласиться с компановой глав и разделов».

Старанно готувалися першочурники фіфаку до екзамену з старослов'янської мови. А втім, з такою ж ретельністю більшість першочурників готувалися і до інших екзаменів. Бо літня сесія, перша в їх університетському житті, справді визначальна. Після неї юнаки і дівчата — дійсно студенти.

ЯК СПРАВИ У ФІНСЬКИХ КОЛЕГ?

Нещодавно в Одесі побувала представницька делегація із фінського міста Оулу, з яким наше місто вже не один рік підтримує тісні взаємовигідні зв'язки. У складі делегації перебував і Йорма Кангас, професор фізики, проректор з навчальної роботи Оульського університету. Як відомо, з цим університетом ми уклали договір про творчу співдружність. Користуючись нагодою, Йорма Кангас відвідав наш університет і мав дружню розмову з в. о. ректора професором В. М. Тоцьким.

В бесіді в числі інших товаришів взяв участь і професор В. В. Сердюк, якому довелося бувати в Оулу і налагоджувати ділові контакти з фінськими колегами.

З радянського боку особливої інтерес викликали проблеми, пов'язані з організацією учбового процесу і управління в Оульському університеті, студентським самоврядуванням, підготовкою наукових кадрів. Гість, зокрема, повідомив, що університет в Оулу бере активну участь в створенні загальноєвропейської організації, мета якої — максимальне сприяння розвитку контактів між студентами і науковими співробітниками університетів країн західної і соціалістичної Європи.

Оульський університет порівняно молодий, йому щойно минуло 30 років, і він продовжує розвиватися. Проте п'ятирічне будівництво стримується відсутністю необхідних коштів. Велика потреба в фінансах і на розвиток науки. І це не дивлячись на те, що асигнування на наукові дослідження в Оульському університеті щороку зростають на 15 процентів.

Пріоритетного значення фінські колеги надають розвитку фундаментальних наук, сучасних технологій.

Про підготовку спеціалістів: в Оулу студентів прагнуть залучати до серйозних наукових досліджень якомога раніше. Особливої зацікавленості до отримання найвищої кваліфікації (вченого ступеня) випускники не виявляють. Всі прагнуть отримати місце в практичному виробництві.

Така тенденція примусила керівництво університету розробити ефективну програму підвищення кваліфікації інженерних кадрів. На дворічних курсах прагнуть пройти перепідготовку випускники природничих факультетів — щоб витримати конкуренцію, треба не відставати від розвитку технічних наук.

30 процентів випускників Оульського університету готують себе для роботи в школі, 50 процентів — для наукової роботи, інші — виробничі інженери.

В Оульському університеті існує досить демократична система управління. Кардинальні проблеми розвитку університету вирішуються на спільному засіданні ректорату, вченої ради, представників студентства і господарської частини вузу. Ректор в своїй діяльності керується загальноприйнятими рішеннями. Правда, останнім часом національне міністерство освіти і академія наук Фінляндії намагаються посилити владу ректора, зміцнити єдиначальність. На їх думку, така система більш відповідає вимогам сучасного ділового світу.

Присутнім на зустрічі сподобалося повідомлення Йорма Кангаса про те, що всі студенти Оульського університету під час навчання отримують стипендію незалежно від академічних успіхів. Однак, закінчивши університет і влаштувавшись на роботу, випускник зобов'язаний сповна повернути державі борг — витрати на його підготовку. Такий порядок є найкращим стимулом і запорукою сумлінного ставлення до навчання. Чи не варто і нам запозичити цей досвід? Можливо, тоді не доведеться відсвіти невестиючих та впливати на ледарів через громадські організації.

Учасники зустрічі погодили деякі питання подальшого співробітництва двох університетів у галузі наукових досліджень.

С. СЕРГІЄНКО.

Хозяева или статисты?

Полностью согласен со статьей тов. Кузьмина. Вопросы, поставленные в ней, рождены практической деятельностью НИЧа. В связи с этим дополнение под рубрикой «Когда верстался номер» может рассматриваться, как желание все спустить на тормозах и при этом с претензией на демократичность: «...сотрудников и студентов ОГУ... просим передавать свои предложения» и т. д. За этим явно просматривается «черный ящик» — можете предлагать, оценивать, а там посмотрим. Кажется, всем ясно, что настала пора перейти от политических лозунгов и деклараций к конкретной работе по их претворению, но воз и ныне там. Думается, если ставить вопрос конкретно, то все сотрудники НИЧ должны располагать информацией по следующим вопросам:

1) каким практическим опытом по организации научных исследований располагают вузы у нас и за рубежом. (У нас есть немало преподавателей и научных сотрудников, которые могли бы поделиться опытом организации работы научных сотрудников, их участия в обучении студентов и т. д. в зарубежных вузах. Они могли бы выступить на страницах газеты и участвовать в работе комиссии по выработке рекоменда-

ций по реорганизации деятельности НИЧ);

2) какие нормативные акты и постановления имеются на сегодняшний день, в рамках которых может проходить реорганизация (в том числе и финансово-финансовая);

3) когда предлагаемые администрацией изменения будут обсуждены, а затем согласованы в трудовых коллективах.

Все это должно пройти гласно и максимально демократично. Думается, что газета должна принять в этом самое активное участие. В то же время и партийный комитет университета не должен оставаться в стороне и уделить этому вопросу самое пристальное внимание, ведь речь идет о жизнедеятельности ни много, ни мало — целой тысячи людей. Конечно, для этого требуется время. Но не для того же все это затевается, чтобы быстрее отрапортовать. Ведь чем меньше ошибок будет допущено сейчас, тем большая отдача будет в будущем. Вот тогда и можно будет говорить о личном вкладе в перестройку.

С. ГРИГОРЬЕВ,
мл. научный сотрудник
НИЧ-1.

ОТ РЕДАКЦИИ: Отклики о материалах, связанных с реорганизацией НИЧ, не исчерпываются, понятно, письмом С. Григорьева. Все без исключения наши корреспонденты, нередко высказывающие прямо противоположные суждения о модернизации структуры НИЧ, тем не менее сходятся в одном: проект новой структуры должен быть обнародован и обсужден коллективом.

Форма обсуждения, предложенная руководством НИЧ, — ознакомление с проектом в орготделе — оказалась неприемлемой: не каждый имеет возможность появиться и вести полемику в орготделе в рабочее время. Поэтому мы полагаем, что требования читателей вполне разумны, и газета готова предоставить свои страницы для опубликования проекта.

В интересах будущего

14 ИЮНЯ ОДЕССКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ПОСЕТИЛА ДЕЛЕГАЦИЯ ОТВЕТСТВЕННЫХ СОТРУДНИКОВ ИНСТИТУТА СОВРЕМЕННЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ КНР (ПЕКИН).

В составе делегации были Шэнь Цюйжун — заместитель директора института, Хуан Тинвей — зав. отделом глобальных проблем, Сун Баосянь — зав. отделом Северной Америки, Кэ Цзюйхань — сотрудник отдела Северной Америки, У Шань — сотрудник отдела СССР и Восточной Европы.

Делегацию сопровождали сотрудники Института США и Канады АН СССР М. Г. Носов (кандидат исторических наук, зав. сектором Дальневосточной политики США) и К. В. Плещанов (кандидат исторических наук, научный сотрудник сектора).

Китайских товарищей принял ректор университета профессор И. П. Зелинский. В беседе, прошедшей в деловой атмосфере, с советской стороны участвовали: зав. кафедрой новой и новейшей истории истфака ОГУ профессор С. И. Аппатов, декан факультета РГФ Л. Н. Голубенко, начальник отдела зарубежных связей ОГУ А. Л. Седлецкий, врио проректора по зарубежным связям доцент Л. Х. Доленко, и. о. секретаря парткома доцент Б. А. Пережняк, редактор га-

зеты «За наукові кадри» Н. Т. Щербань.

Ректор университета ознакомил гостей с историей и перспективами развития университета, научными связями с университетами ГДР, ВНР, ЧССР, Югославии, Индии, Финляндии, США. Он напомнил также о прежних плодотворных связях университета с учебными заведениями КНР.

Сегодня можно с удовлетворением отметить, что наметившееся улучшение советско-китайских отношений позволяет оптимистично смотреть в будущее наших культурно-научных связей. Отрядным является тот факт, что в нынешнем году Одесский университет готовится командировать в Китай для преподавательской работы и стажировки трех специалистов. Ожидается, что и китайской стороной будут приняты аналогичные шаги.

Руководитель китайской делегации Шэнь Цюйжун в ответном слове заметил, что сейчас в КНР осуществляется реформа высшего образования, поэтому позитивный опыт, наработанный в Одесском университете в связи с перестройкой, представляет для китайцев несомненный интерес.

Особое внимание китайские товарищи уделили вопросам управления наукой и учебным процессом, практическому выходу научных исследований, учебным программам — в первую очередь по специализациям на-

федры новой и новейшей истории, влиянию и связям общественных наук с народно-хозяйственной практикой.

В системе управления китайских специалистов в первую очередь интересовали взаимоотношения в трудовом коллективе, отношения исполнителей к руководителям различных уровней, становление студенческого самоуправления и взаимобратная связь «преподаватель — студент». К сожалению, беседа несколько напоминала игру в одни ворота: советская сторона больше рассказывала и объясняла, чем интересовалась состоянием аналогичных проблем в китайских вузах.

Редактор газеты «За наукові кадри» обратился к руководителю китайской делегации со следующим вопросом: «Советские люди с большой симпатией следят за социально-политическими переменами в Китае, многие из которых нам импонируют. Не могли бы вы сказать, какие наиболее острые проблемы в студенческом движении КНР вызвала к жизни ваша перестройка?»

Ответ: Во-первых, китайские студенты настойчиво требуют полной реформы общественной жизни в нашей стране. Они требуют большей демократизации в управлении университетом. Они добиваются права вести на равных диалог с руководством университета — ректо-

Стали уже традиционными выставки цветов, которые ежегодно проводит ботанический сад ОГУ.

Полубоиться чарующим разноцветьем приходят и стар и млад, как одесситы, так и гости города.

Многочисленные посетители, собиравшиеся с утра возле живых экспонатов, в

особенности перламутрово-нежных пионов, — яркое доказательство того, что не хлебом единым жив человек.

С интересом слушали посетители выставки объяснения и советы сотрудников ботанического сада.

На фото В. ПАЦУКА: лаборант Татьяна Васильева дает консультацию по выведению новых сортов пионов.

ром, партийной организацией.

Во-вторых, китайские студенты повышают требования к материальной стороне жизни. В настоящее время в Китае наблюдается значительное возрастание цен, что отрицательно сказывается на жизненном уровне студенчества и вызывает резкое усиление протеста с их стороны.

Усиливаются выступления студентов в защиту окружающей среды. Помимо всего прочего вызывает беспокойство моральный облик некоторой части молодежи.

Вот только недавний случай в Пекинском университете. Один из аспирантов в состоянии опьянения совершил убийство. Этот инцидент вызвал всеобщее возмущение студентов. На демонстрации протеста они потребовали применить в отношении виновного самые строгие меры наказания. Власти вынуждены были пойти на радикальные санкции.

Усиливаются патристические настроения молодежи, что явилось следствием реакции на определенные события в китайско-японских отношениях.

Китайские власти вынуждены считаться с усилением политической активности студентов, в то же время они не намерены идти у них на поводу и допускать, чтобы демонстрации выходили за рамки законности.

Есть в китайских университетах экстремистские группировки, стремящиеся произ-

вольно толковать процесс демократизации. Они пытаются спровоцировать беспорядки, однако число этих группировок незначительно. В связи с вашим вопросом не могу не сказать о следующем.

Мы в Китае надеемся, что Советское правительство употребит все свое влияние, чтобы побудить Вьетнам полностью вывести свои войска из Кампучии. И если в этом направлении будет отмечаться активность, советско-китайские отношения, несомненно, будут улучшаться.

Сегодня мы можем говорить о реальном прогрессе в торгово-экономических и научно-культурных отношениях между нашими странами. Сравнительно широко развиваются контакты в области естественных наук. Есть основания полагать, что возрастут обмены и в других областях, в частности, в сфере общественных наук.

В своих связях с внешним миром Китай не заиклился на Западе. Мы надеемся на взаимовыгодные контакты с СССР. Мы полагаем, что у наших студентов и ученых будет возможность приехать для учебы и стажировки в Одесский университет.

Пресс-группа ОГУ.

Шахтмейстер Кульшин

У вже відомій читачеві книзі польського письменника І. І. Крашевського «Спогади про Одесу, Єдіссан і Буджак» (див. «Вечерняя Одесса» від 28.II.87 р.) міститься, зокрема, опис музею природознавства Новоросії і Бессарабії, який у 40-і роки XIX століття розташовувався у приміщенні старої біржі, на бульварі. Тут же вказується, що відділи музею — зібрання мінералів і закам'янілостей, дендрологічний — повністю створені стараннями гірничого чиновника Кульшина. Хто ж ця людина і яка доля колекцій?

Павло Осипович Кульшин (1809—1880) родом із сім'ї кріпосного, приписаного до Луганського ливарного заводу. В 1824 р. закінчив гірничу училище при цьому заводі і відтоді пов'язав своє життя з геологічними дослідженнями південної України, Бессарабії, Кавказу. Починаючи з 1830-го року П. О. Кульшин — керівник геологічних експедицій. Він відкриває Криворізьке залізородне родовище, знаходить вугілля у верхів'ях річки Кальміус (Донецька область) і в районі населеного пункту Тквібулі (Кавказ), горючі гази на Таманському і Керченському півостровах, описує геоло-

гічну будову цих районів. Ризикуючи життям, Павло Кульшин сам проходить у вутлому човнику всі дніпровські пороги з тим, щоб мати повне уявлення про їх будову.

З середини 30-х років геолог часто відвідує Одесу, працює під керівництвом М. С. Воронцова. До цього часу він має значне зібрання мінералів, гірських порід, закам'янілостей; приходить до ідеї організації музею природознавства Новоросійського краю в Одесі. В 1837 р. солідну частину колекції Кульшин відправив у Петербурзький гірничий інститут: в Одеському облдержархіві в одному з описів є справа «Про мінерали, зібрані в Криму унтер-шахтмейстером Кульшином, котрі мали відправлятися ним С-т Петербург» (сама справа, на жаль не збереглася).

Другу частину колекції Павло Осипович подарував місту — так здійснилася його мрія про створення музею природознавства. З 1840-го р. Кульшин із сім'єю остаточно поселився в Одесі, працював гірничим інженером, часто, як і раніше, витрачав власну зарплату на влаштування експедиційних робіт. Через дев'ять років, підірвавши здоров'я у безкінечних польових дослід-

женнях, Кульшин змушений був залишити службу. Йому признається пенсія... менше шести карбованців на місяць.

Великий знавець краю, Павло Осипович постійно консулює студентів і викладачів Рішельєвського ліцею, колекція музею природознавства переходить в його мінералогічний і дендрологічний кабінети (нині — це складова частина музейних зібрань ОДУ). Старому, хворому шахтмейстеру живеться важко, але він не може бути затвердений як викладач ліцею через відсутність вищої освіти. Тим часом матеріали його досліджень публікуються в «Горном журнале», перекладаються на іноземні мови.

В останні роки життя П. О. Кульшин займається адвокатською діяльністю, але, як свідчать сучасники, не стільки з метою заробітку, скільки бажаючи допомогти таким же, як і він, неміщам, знедоленим. Складає для них різні папери, прохання, клопочеться за них, часто віддає останні гроші.

Помер старий шахтмейстер у бідності і забутті. Але жива його колекція, жива і примножена земляками, які, на жаль, забули про нього.

О. ГУБАР.

ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ УКРАИНЫ

(Окончание. Начало на 2-й стр.)

графический материал подан как в отраслевом (компонентном), так и в территориальном плане, вплоть до конкретных природных и хозяйственных комплексов. Особенно важным является взаимопроникновение, синтез составных частей географии, что наиболее ярко проявляется в статьях, посвященных проблемам экологии и природопользования. Детально освещены вопросы охраны природы в УССР, включены отдельные справки о принятых в республике законодательных актах и постановлениях, направленных на охрану окружающей среды. Тут уж мы, читатели, проживающие в той или иной местно-

сти, можем проследить, как реализуются и реализуются ли эти постановления.

География населения дана в развитии — показана история освоения территории республики, воссоединения украинских земель в Советском государстве и их последующее развитие. В статьях, посвященных всем территориально-административным единицам республики — области, районы, города, поселки городского типа — наряду с экономическими показателями даны особенности природы, краеведческий материал.

Органичной составляющей в таком издании являются статьи, раскрывающие содержание различных географических терминов, понятий, рассказываю-

щие об истории, современном состоянии и перспективах географической науки в УССР, истории географического изучения территории республики.

Карты, иллюстрации, диаграммы, схемы, таблицы помогут в воспитании справочного материала.

Надеемся, что предлагаемое издание заинтересует как специалистов, так и массового читателя.

Ориентировочная стоимость издания 24 рубля. Подписку можно произвести в магазинах подписных изданий.

О. КУДРИН,
ст. инженер кафедры
экономической
географии.

пост «ЗНК»

Горький привкус оптимизма

14 июня 1988. 8.45. Стандартный вагончик строителей у основания 9-этажной башни общежития № 9. Очередная планерка за неделю до первого захода на сдачу объекта государственной комиссии.

Нет, на этот раз магнитофонную пленку мы благодарному решили не расходовать. Предвидели, что процедура до монотонности повторится. Как и в прошлый раз (см. «ЗНК» № 22 от 27 мая с. г.) планерку вел главный инженер треста «Одесжилстрой» Станислав Михайлович Скиба.

Докладывали начальник СМУ № 11, прораб, мастера: не хватает того, другого, третьего. Все благополучно с трассой водопровода, дать воду в систему не представляется возможным. Когда начали копать водопроводную траншею, обнаружили скрытый подвал снесенного дома. Опять непредвиденная проблема.

14 июня стройплощадку должны были сдать под работы по благоустройству. Сорвалось из-за отсутствия щебенки. Не закончены наружные отделочные работы. Фасадчикам остается уложить плитку 500 м цоколя. Почему-то четыре дня они прождали без дела.

До 13 июня заказчик должен был передать строителям 800 кв. м плитки, паркета — обещание осталось невыполненным.

Электростроительство общежития, по словам одного из мастеров, «вообще не сделали». Нет рубильников, нет необходимых электрощитов.

Все есть, — отвечает Игорь Георгиевич Рутковский.

— А что с лифтами, ведь с

ними ничего так и не сделали, где ваша машина? — спрашивает в сердцах главный инженер.

— Машина в Москве. (Вспомним, на планерке 24 мая с. г. А. П. Выдрин на вопрос «Где ваше оборудование для лифтов?» ответил: «Наш человек поехал в Москву за всем этим...»).

«Ваш человек уже три месяца едет в Москву», — послышалась реплика одного из строителей).

Относительно трех месяцев сказать ничего не можем, но лично свидетельствуем, что если верить представителям университета, «наш человек», командированный в Москву за лифтовой оснасткой, находится там уже свыше 20 дней.

А не остался ли он там, случайно, до окончания празднования 1000-летия крещения Руси?

Мы поинтересовались работой студенческого отряда. Рассказывает бригадир, студент III курса АЛЕКСАНДР КИФАК:

— На объекте работает весь второй курс юрфака и ребята из семестрового стройотряда. Посещаемость? 50—60 человек ежедневно. Есть и студенты, которых мы ни разу на стройке не видели.

Ничего толком по этому поводу Саша сказать не смог. «Этим занимается заместитель денана И. А. Крючатов».

К работе студенты приступили 3 июня, жалоб, по словам бригадира, нет. В основном убирают мусор (этим занимаются девочки). Мужская половина отряда занята на различных работах. Александр называет наиболее отличившихся ребят: второкурсники Игорь Апрелько, Владимир Давиденко, Игорь Ильиничин, Елена Не-

менькая, Павел Полтавец, из семестрового отряда — Александр Манзюк, Сергей Устьянцев — оба с четвертого курса, Александр Бубликов и Николай Обидняк — с третьего курса.

Ребята-семестровцы не скрывают недовольства. Многих перебросили на этот объект из Черноморки, где они могли заработать по 70—80 рублей в месяц. Для многих, учитывая семейное положение, это серьезное подспорье. Но здесь почему-то данный вопрос никто решать не собирается. «Платить должен СМУ», — сказал И. Г. Рутковский. Согласно, но кто-то должен побеспокоиться об этом!

И, наконец, короткое интервью с главным инженером С. М. Скибой.

— В принципе здание выходит на комиссию, — говорит он, взвешивая каждое слово. — Ваши университетские товарищи преподнесли нам «сюрприз». По проекту подвал здания должен быть нерабочим; сейчас его потребовали сделать под эксплуатацию. По существу, это лишний этаж, десятый. Задерживается монтаж водонасосной станции. Второй бак так и не сварили. Что думает заказчик — не знаю.

Итак, окончательная сдача объекта 28 июня. Первый заход — 21 июня.

Напоследок спрашиваю у студентов о качестве внутренней отделки здания. В ответ — многочисленные улыбки.

Вспомнилась загадочная Дюнонда, начертанная великим Леонардо.

Н. УСПЕНОВ.

ПАМЯТИ ТОВАРИЩА

13 июня на 89-м году ушел из жизни старейший сотрудник геолого-географического факультета кандидат геолого-минералогических наук доцент кафедры, а затем старший научный сотрудник научно-исследовательской лаборатории ветерана труда Григорий Яковлевич Гончар.

Выходец из крестьянской семьи, Григорий Яковлевич начал свою трудовую деятельность более 65 лет назад в с. Новгородка на Кировоградщине в качестве сельского учителя. В 1928 г. он окончил Одесский институт народного образования и связал свою судьбу с изучением подземных вод юга нашей республики. Сначала в Южной областной мелиоративной организации (ЮОМО), а затем в Украинском научно-исследовательском институте гидротехники и мелиорации он участвовал в разработке программ по исследованию подземных вод, решению практических задач водоснабжения народного хозяйства нашего засушливого района. Работал упорно, творчески, о чем свидетельствует Малая золотая медаль ВДНХ, многочисленные благодарности правительства УССР. Г. Я. Гончар был участником XVII международного геологического конгресса в Москве (1937 г.), где познакомился с В. И. Вернадским.

С 1955 года Григорий Яковлевич работал в нашем университете, читал лекции по гидрологии, совместно с другими преподавателями дал путевку в профессиональную

жизнь многим десяткам выпускников старшего поколения, которые уже более четверти века трудятся на геологической ниве в разных уголках нашей страны. Все, кто слушал лекции Григория Яковлевича, помнят его как замечательного преподавателя, щедро отдававшего свои знания и опыт молодежи и стремившегося шире распахнуть перед нами дверь в чудесный и необъятный мир геологии.

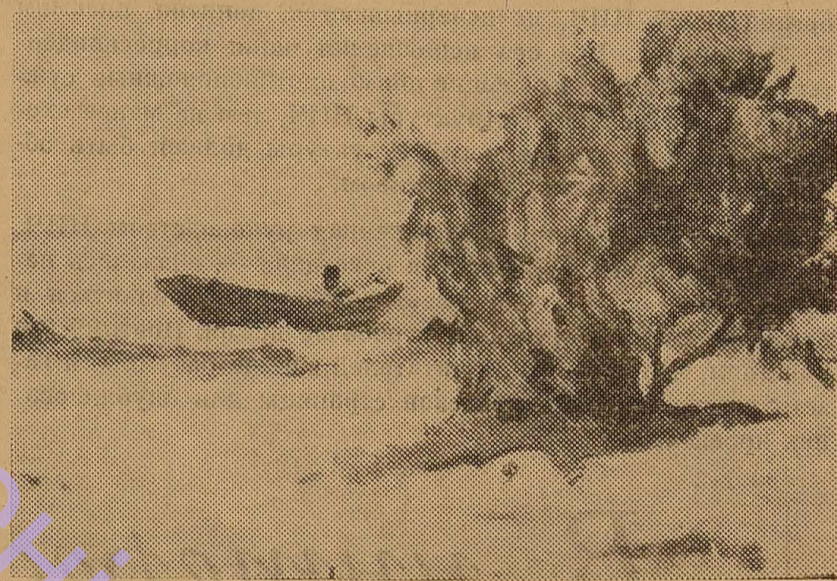
После перехода на научную работу Григорий Яковлевич продолжал дело своей жизни — исследования закономерностей распространения и формирования подземных вод в регионе, обоснование научного подхода к рациональному их использованию и охране от истощения и загрязнения. Его исследования отличала глубина проработок, широта подхода к решению проблем, направленность на прикладные аспекты.

Григорий Яковлевич оставил нам богатое творческое наследие — свыше сотни научных работ, он соавтор многих коллективных монографий.

До преклонного возраста сохранил Григорий Яковлевич удивительную трудоспособность — последние статьи с его участием опубликованы в 1987 г. Его высокая порядочность, добросовестное отношение к выполнению исследований всегда служили примером для других.

Память о Григории Яковлевиче Гончаре навсегда сохранится в наших сердцах.

Сотрудники факультета.

ЕКСПРЕСІЯ
В розпалі червня

В Одеському художньому музеї відкрилася виставка творів одеського живописця і графіка Василя Андрійовича Зайченка (1912—1985). На ній представлено понад 150 творів.

Творча доля художника Зайченка — доля його покоління. Пройшовши всю війну, він отримав освіту в Київському художньому інституті. У ранніх роботах, особливо у портретах, проглядає експресія, своєрідна манера. Збереглося кілька автопортретів, що відрізняються точністю малюнка і виразністю характеру. У жанрі автопортрету ширість передачі настрою набуває особливого змісту. На виставці їх представлено п'ять. Всі вони всесторонньо показують характер, стан душі. Автопортрет багато дає для розуміння творчості Зайченка.

У портрети дружини, мистецтваознавця О. М. Зайченко, виконаного в техніці пастелі, приваблюють м'які кольори, ретельно підібрана тональність, що створює одухотворений жіночий образ.

По закінченні Великої Вітчизняної війни, повернувшись

до рідної Одеси, молодий художник цілком присвячує себе живопису. Війна була життєвою школою, що сформувала світосприйняття Зайченка, а також визначила його, життєві позиції.

В експозиції є кілька фронтонних малюнків: портрети, побутові замальовки. Графічні роботи представлені в різних техніках: сангіна, вугілля, акварель. На виставці також представлено багато портретів учасників Великої Вітчизняної війни, виконаних у техніці масляного живопису. Вони різною мірою розкривають майстерність художника, правдиво зображають героїчні образи захисників Вітчизни.

Мистецтво В. А. Зайченка відзначається ширістю і теплою, запам'ятовується. А це означає, що він залишається актуальним.

С. ДЕНИСОВ,
науковий співробітник
Одеського
художнього музею.Одна з картин В. Зайченка.
Фоторепродукція В. Шулеко.

ПИШІТЬ НАМ. 270057, Одеса-Центр вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії 24, 1-й поверх, кімната 9.

ДЗВОНІТЬ: Редактор М. ЩЕРБАНЬ. тел. 23-84-13.